

Noter til:

7. ERKENDELSE/VURDERING/MOTIVATION SOM FUNKTIONSASPEKTER VED HANDLEEVNEN – FUNKTIONAL KATEGORIALANALYSE

Kapitlet søger at analysere de psykiskes funktiondifferentieringer funktionalhistorisk (ved dannelsen af menneskets samfundsmæssige natur)

7.1 Funktionsgrundlaget for erkendelses/vurderings/motivationsprocesserne

Psykisk livsaktivitet bestemmes ud fra kendskab til forholdet mellem dimensioner/aspekter på forskellige specificitetsniveauer.

Elementære orienteringsmæssige funktionsniveauer kan enten eksistere eller være ophævet på menneskelig niveau. De eksisterende kan have elementære karakteristika, men findes i særlig menneskelig udgave, som kun kan udforskes aktualempirisk.

Distinktion ml. elementære niveauer (perception/aktivitetskoordination) og specifik menneskelig niveau (tænkning/iagttagelses/vurderings/motivationsammenhængen i den personlige handleevne).

- Gradientorientering: i ren form bestemmende for lugtorienteringen (skal afklares enkeltteoretisk). Betydninger = "derhenne". Emotionalitet er on-off-bestemmende.
- Udsondrings/identifikations funktionsniveau: udsondring af "én-ting-et-sted" (figur-grund differentiering). Betydninger = "derhenne/derfra". Uspecifikt grundlag for menneskelig iagttagelse. Vurderingsmekanismer, pga. orienteringsaktivitetens inderliggørelse, inderliggjort (dvs. centralnervøst).
- Diskriminations/inddelingens funktionsniveau: findes på indlærings/udviklingsevnen niveau. Findes ikke hos mennesket (i sin elementære form), men uspecifikke karakteristika er almene kendetegn ved perceptions/operations hhv. iagttagelses/handlingskoordinationerne. Betydningenheder skelnes figuralt/kvalitativt. Betydninger omskrives til indholdsmæssige aktivitetsdeterminanter.

Funktionsniveauet for biologisk præformede, subsidiært modificerede nøglekonstellationer
Diskriminationens/inddelingens funktionsniveau er inddraget i indlærings/udviklingsevnen – Derfor må der på menneskelig niveau skelnes ml. subsidiær foranderlige primærbetydninger og autarkisk indlæringsmæssige foranderlige middelbetydninger.

Antagelse om biologisk præformede nøglekonstellationer (i primærbetydningernes/behovenes område). Disse kan have samfundsmæssige grader af modificerbarhed, men baseres på subsidiært indlærte "foretrækkelser".

Indvidet er bundet af perceptive/operative mekanismer (både præformede og samfundsmæssigt modificerede), men kan også bevidst og aktivt udsondre betydningskonstellationer (ift. erfaret livsnødvendighed).

Tænkningens uddifferentiering

Forud for anticipation udvikles en rettet søgeaktivitet, med anticipatorisk moment. Orienteringsbetydningerne selvstændiggøres ift. primærbetydninger. Emotionalitetens orienteringsledende funktion udvikles.

Selektionstrykket bevirker udvikling af "anticipatorisk" indlæring. Differentiering ml. aktuelle og det repræsenterede opstår – senere bliver det til differentiering ml. iagttagelse og tænkning.

Prøvning opstår (fremprovokeret situationer) til afdækkelse af årsag-virkningsforhold (for-form for leg, *et spørgsmål*)(det er begyndelsen til tænkningens uddifferentiering). Emotionaliteten bliver regulation af risikooptimeringen (motivationens tidlige form). Motivation som den emotionelle side af tænkning. På menneskeligt niveau er motivationen vurderingen af fremtidige situationer med den aktuelle situation som målestok.

Hypoteser (med genstand, egne hånd og middel) bliver en mulighed og danner "enheden af afprøvning og observation", som kan lagres, fremkaldes og afbrydes/omstruktureres.

Denne "fremstilling" af relationer skaber en yderliggørelse af orienteringsaktivitet, med bibeholdelse af tidligere inderliggjorte funktionsandele. Det opstår et vekselspil ml. tankemæssig og praktisk anticipation. Inddeling af orienteringsfeltet og de tilsvarende emotionale vurderinger fører til betydningsaktualiseringer.

Kooperative/samfundsmæssige målkonstellationer – den menneskelige handlings målrettethed.

Anticipationsbegrebet er centralt for rekonstruktionen af funktionsnivauer/apekter ved den menneskelige handleevne. Denne er baseret på overgangen fra individuel anticipation til anticipation indenfor kollektive aktivitetssekvenser. Overindividuelle betydningshenvisninger (forformen er traditionsdannelse) findes inden første kvalitetsomslag.

Det individuelle bidrag til kollektivt organiseret livsvinding er det første ansatspunkt til uddifferentiering af "handlen" (forstået som opretholdelse/udvikling af den individuelle eksistens under de gennem "arbejdet" skabte/opretholdte samfundsmæssige livsbetingelser.

Individuel anticipation mister ad-hoc karakter efter mål-middel-omvendingen. De anticipatoriske konstellationer benævnes kooperative/smf.ms. målkonstellationer. Mål er lig: vedvarende kooperative strukturer af foregribende livsvinding indeholdte overindividuelle almengjorte anticipationsammenhænge.

Individuel aktivitetsregulation som operativ underenhed af menneskelig handlen

Det perceptive/operative er underordnet og afgrænset under handlesammenhænge. Elementære og højeste individuelle-anticipatoriske består (bliver ikke et aspekt ved handleevnen), ligesom materiel-sanselig enhed og de individuelle anticipationer forsvinder ikke til fordel for overindividuelle målkonstellationer. Der bliver dog underordnet denne, og udviklingen af disse må ses i sammenhæng med uddifferentieringen af overindividuelle handlesammenhænge, hvilket dog forudsætter mulighed for symbolsk-sproglig komm.

Den menneskelige specificering af afprøvning/observation må hænge sm. med specificeringen af orienteringsbetydninger til middelbetydninger. Udgangspunktet må være uddifferentieringen af middelbetydningernes "fremstillehedsaspekt".

Redskaber kan fremstilles individuelt, men indgår i overordnet handlesammenhæng (med udv. mod øget forestilling i sprog og kommu.). Observations/operationsplaner er historisk/samfundsmæssig udviklet anticipatorisk udviklet (smf.ms. indlæring/udvikling). Individuel fremstilling er en realisering af overordnede målkonstellationer. Praktiske begreber indgår som planrealiseringsregulation, således resultaterne bliver tilstrækkelige ift. de sagslige krav.

Operationer reguleres individuelt-anticiperende men i forhold til betydningsoverensstemmende brug af arbejdsmidler/livsbetaingelser. Planlægningskrav og -skridt afhænger af den historiske udviklede betydning af det "praktiske begreb".

Afprøvning er ikke længere et generelt karakteristikum ved aktivitetsregulation (dog ved leg (tidlig ontogenese), samfundsmæssig erkendelsesindvinding, betydningskonstellationers spillerum, og ved individuel partiel isolation).

Ialttagelsesfeltets inddeling specificeres. Anticipatorisk orieterings/aktivitetskoordination specificeres og lagres ved genstandsmæssige betydningsindhold.

I overgangen til "afprøvning/observation" i nærområdet udvikles aktivitetsbetingede-genstandsmæssige betydningsdifferentieringer til "omgangserfaringer" ift. manipulationsgenstande. Det udvikles en form for inddeling af orienteringsfeltet efter kendetegnsrelevans.

Mål-middel-omvendingen udvikles mod inddeling af iagttagelsesfeltet ift. middelbetydninger ved det højeste individuelt "planlæggende" niveau for perceptions/operationskoordination. Udvikles individuelt, men indgår et kooperativ. Den perceptive udsondring af betydningsenheder hænger sammen med struktureringen/regulationen af operationssekvenserne (til realisering af middelbetydningerne).

Det er specifikt menneskeligt at kunne indlære den operative indeling af iagttagelsesfeltet. Operationsformidlet tilegnelse af sagsligt-socialbetydningsammenhænge - almengjort kooperative-samfundsmæssige fremstillings- og brugsaspekter.

Emotionalitetens orienteringsledende funktion ændrer sig i overgangen fra afprøvning til planlagt aktivitetsregulation. Angstberedskabet er kun bestemmende for isolerede individer, som er overladt til "afprøvende" eksistensvaretagelse.

Det indlærte funktionsgrundlag må specificeres og menneskeliggøres, da det producerede midler og livsbetaingelser lagrer almengjort kooperativ fremstillings- og brugsviden (og dermed grundlaget for historisk-samfundsmæssig erfaringsophobning). Det neurofysiologiske hukommelseslager kan derfor ikke længere ses som selvstændigt og struktureres i en vekselvirkning med den samfundsmæssige hukommelse.

Om/nyindlæring af automatiseringer forudsætter forholdene til midlernes/livsbetaingelsernes tilpasningsmuligheder (i skiftende omstændigheder). Men nyindlæring kan ikke ses som blot en

individuel proces, da operativ orientering er forudsat af forandring/udvikling af de overordnede kooperative handlemål (og hørende/egnede midler).

Handlingens funktionsaspekter

Ud fra individets anticipation af resultatet reguleres aktiviteterne, hvilket er en **operativ planlægning**. Denne får sin funktion/værdi i den **overordnede handlesammenhæng**, og resultatet er et delmål i det overordnede **handlemål**. Omvendt kan den **overordnede handlesammenhængs** værdi ikke udledes af den **operative aktivitetsplanlægning**, og **handlingsplanlægningen** kan ikke karakteriseres på samme måde som den **operative aktivitetsregulation**, da individuelle **handlemål** er realiseringen af **objektive kooperative målkonstellationer**. Organiseringen af den **kooperative livsvinding** har helt andre forudsætninger og lovmæssigheder. **Handlings- og målkonstellationer** i den almengjorte **eksistenssikring** afspejler de objektive nødvendigheder overfor givne konkrete **naturforhold** indenfor hvilke **eksistenssikringen** finder sted, og er bestemt af historisk overleverede organisations-/betydningsstrukturer, som forholder sig til de **kooperative udviklingsniveaus målforhold**, rådigheden over givne midler og medlemmers gennemsnitlige evne til fremstilling og brug heraf. Herudfra afstemmes og styres **operative delmål**.

Individets delmål (som regulerer individets **perceptions-/operationskoordinationer**) bestemmes af overordnede **handlesammenhængs mål-middel-konstellationer**, men det **realiserede mål** konstituerer ikke som sådan **aktivitetsregulationen**, idet denne kun forholder sig til **det individuelt antciperede resultat**.

Individet er både muligheden for at *realisere* og *skabe kooperative målkonstellationer* (individets indflydelse er et centralt bestemmende moment for '**handleevnen**', hvilket dog ikke kan karakteriseres ud fra individuelle **aktivitetsregulation**). Forholdet ml. den **kooperative handleorganisering** og den **individuelle styring af operationsregulation** må ses således: En gensidig styring¹ af den **individuelle regulation** kan beregnes² inden for den **kooperative handlingsorganisering**. Når målrealiseringen er udebleven/indadækvat finder dette ikke sted.

(-50-)

Kooperation er en objektiv overindividuel sammenhæng for varetagelse af den almengjorte forgribende omsorg for en enkeltes eksistens, som den enkelte deltager i, og i forhold til hvilken den **umiddelbare koordination** bliver mindre bestemmende i løbet at **udvikling**.

'Tænkning' om handlesammenhænge og implikationer for handlingens vurderings-/motivationsaspekt

Altså: "**Individuelle handlinger** opstår som realiseringer af (eller bidrag til ændringer af) **kooperative-samfundsmæssige mål-middel-konstellationer** ift. den almengjorte omsorg for den **individuelle eksistenssikring**" Den af individet realiserede/ændrede handlesammenhæng omfatter tre delsammenhænge:

1. Sammenhængen ml. de **samfundsmæssige mål-middel-konstellationer** og beskaffenheden af/lovmæssighederne i de **ydre naturbetingelser**, som i arbejdet transformeres til **almengjorte menneskelige livsbetingelser**. **Mål-middel-konstellationernes globale 'funktionalitet'** gives herudfra og den **generatliserede organisering** af deres realisering for **livsenhedens** opretholdelse på et bestemt **udviklingsniveau** under de givne **naturforhold**.
2. Sammenhængen ml. den **organiserede kooperative livsproces** (iflg. de givne **mål-middel-konstellationer**) og de givne individuelle bidrag hertil